

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatus De Statu Hominis Morali In Vita Et Post Mortem

Opfermann, Paul

Moguntiae, 1769

Quæstio I. Utrum homo in statu naturæ lapsæ habeat veram libertatem
indifferentia ad bonum & malum?

urn:nbn:de:hbz:466:1-40701

nam actus primi proximi impedit, aut destruit, vel consequens, quæ liberam voluntatis determinationem consequitur, ac proinde libertati non obest.

Q U A E S T I O I.

Utrum Homo in Statu naturæ lapsæ habeat veram libertatem indifferentiæ ad bonum & malum?

U^{sus} liberi arbitrii humani consistit in his tribus: ut possis agere, & non agere, agere bene vel malè; ex duobus alterum præ altero eligere. Hunc libertatis usum fuisse penes hominem in statu innocentiae, Lutherani & Calvinistæ haud dissententur ob clarum textum *Eccli 15. Deus ab initio constituit hominem, & reliquit illum in manu consilii sui. Adjecit mandata & præcepta sua: si volueris mandata servare, conservabunt te. Apposuit tibi aquam & ignem: ad quod volueris, porrige manum tuam. Ante hominem vita & mors, bonum & malum; quod placuerit ei, dabitur illi.* In statu autem naturæ lapsæ liberum hominis arbitrium penitus extinctum esse, Lutherus & Calvinus contendunt. *Vid. num. 68.* Et quidem Calvinus L. 3. *Inst. c. 23. §. 8.* duo hæc principia ponit; alterum, nihil fieri Deo permittente, sed quæcumque fiunt, Deo volente evenire; alterum, voluntatem Dei esse rerum necessitatem; proinde necessariò fieri omnia, libere nihil ab homine. *Bajus & Jansenius* cujusvis humanæ actionis necessitatem ex delectationis cœlestis, aut terrenæ quoad gradus superioritate derivant.

72. Duplicis generis actiones sunt, de quibus, utrum liberæ sint? disputari potest. Aliæ *morales*, sive *politice*, quæ ex propriis naturæ viribus pendent, veluti comedere, ambulare, negotiari, operam navare literis, &c. Atque in hujusmodi actionibus nos liberi arbitrii habere usum, testis est propria cujusvis experientia, neque *Lutherus*, *Melanchthon*, aliique nostræ ætatis Hæretici inficiantur. Aliæ *supernaturales* sunt, quæ à viribus gratiæ dependent. Ubi Catholici hæc tria distinguunt: 1°. Nos nihil boni operis, quod ad vitam æternam conducatur, absque præveniente & adjuvante Dei gratia operari posse, juxta illud *Joann. 15. v. 5. Ego sum vitis, vos palmites; qui manet in me, & ego in eo, hic fert fructum multum: quia sine me nihil potestis facere.* Et 2. ad *Cor. 3. v. 5. Non quod sufficientes simus cogitare aliquid à nobis, quasi ex nobis: sed sufficientia nostra ex Deo est.* 2°. Neque in nostra potestate esse, ut habeamus gratiam Dei prævenientem, qua excitemur ad bene operandum, quia *non volentis, neque currentis; sed miserentis est Dei.* Ad *Rom. 9. v. 16.* 3°. Esse tamen in nostra potestate, ut divinæ, qua instructi sumus, gratiæ cooperemur, dicente Apostolo: *Gratiâ autem Dei sum id, quod sum, & gratia ejus in me vacua non fuit, sed abundantius illis omnibus laboravi; non ego autem, sed gratia Dei mecum.* I. ad *Cor. 15. v. 10.*

73. *Datur vera libertas in* Homo in statu naturæ lapsæ habet veram libertatem indifferentiæ. Est de Fide. Nam 1° manifesti sunt S. Scripturæ textus. Sic *Deut. 30. c. v. 19. Testes invoco hodie calum & terram, quod propo-*

proposuerim vobis vitam & mortem, benedictio-
 nem & maledictionem. Elige ergo vitam, ut ne la-
 vivas. Et Jos. 24. v. 15. Sin autem malum vo-
 bis videtur, ut Domino serviatis; optio vobis da-
 tur. Eligite, hodie quod placet, cui servire po-
 tissimum debeatis. Iterum 2. Reg. 24. c. v. 12.
 Trium tibi datur optio, elige unum, quod volue-
 ris ex his, ut faciam tibi. Et Eccli. 31. c. v.
 10. Quis est probatus in illo? qui potuit trans-
 gredi, & non est transgressus, & facere mala,
 & non fecit. Rursus Matth. 19. v. 17. Si vis
 ad vitam ingredi, serva mandata. Et c. 23.
 Quoties volui congregare filios tuos, sicut galli-
 na congregat pullos suos sub alas, & noluisti.
 Et Apoc. 3. Ecce sto ad ostium, & pulso; si quis
 aperuerit mihi januam, intrabo ad illum. Igi-
 tur homo post Adæ peccatum habet facultatem agen-
 di, & non agendi; habet electionem vitæ & mor-
 tis; potest transgredi præcepta, & servare; potest
 Deo vocanti obedire, & resistere; ergo liberum
 arbitrium per peccatum primi parentis extinctum
 non est. Præteriri hoc loco non debet illud Gen.
 4. v. 7. Nonne si bene egeris, recipies: sin autem
 malè, statim in foribus peccatum aderit? sed sub
 te erit appetitus ejus, & tu dominaberis illius;
 ubi Deus promittit præmium Caino, si bene ege-
 rit; minatur pœnam, si male; proinde erat in po-
 testate Caini æque bene agere cum gratia Dei, ac
 malè agere, alioquin ridicula fuisset illa conditio;
 sicut ridiculum foret dicere, Si solem stiteris, re-
 cipies, sin, occideris. Immo quo major pœna
 intentatur sub conditione impossibili; eò major est
 crudelitas & stultitia, quæ in Deum cadere non

possunt. Habet præterea sacer sextus: *Sub te erit appetitus ejus* (peccati, cujus immediatè facta mentio fuerat) *& tu dominaberis illius*; igitur hic appetitus non necessitat: & datur in statu naturæ lapsæ facultas dominandi appetitui, & resistendi tentationibus. Idcirco Versio ARABICA: *In electione tua appetitus ejus.* Et TARGUM Hierosolym. "In manum tuam tradidi potestatem concupiscentiæ tuæ, & tu dominare ei, sive ad bonum, sive ad malum." 2°. Hanc veritatem adversus HH. definiuit Synodus TRIDENTINA Sess. 6. can. 5. *Siquis liberum hominis arbitrium post Adæ peccatum amissum & extinctum esse dixerit, aut rem esse de solo titulo, immo titulum sine re, figmentum denique à Satana inventum in Ecclesiam; anathema sit.* Et Ecclesia nullâ non ætate eos habuit Hæreticos, qui libertatem indifferentiæ temere & pertinaciter negarunt. 3°. Confirmatur testimoniis PP. S. JUSTINUS Martyr. *Apol. 2. Sed enim, inquit, quia liberi arbitrii & Angelorum & hominum genus ab initio creavit Deus, justo judicio pro peccatis suis supplicium in igne sempiterno reportabunt.* Illa quippe ortæ cujusque rei natura est, ut virtutis & vitii sit capax, neque quidquam eorum, quæ creata sunt, laude dignum esset, nisi vim ac potestatem altero versus se convertendi obtineret. Et *Apol. 1. Si . . . fato omnia fiant, nihil etiam planè in nostra fuerit potestate situm. Si enim fatale sit, hunc quidem esse bonum, illum verò malum: neque ille fuerit probandus, neque hic reprehendendus; ac nisi arbitrio libero, & ad turpia fugienda, & ad honesta diligenda, facultatem habeat mortalium ge-*

uus, non fuerit in causa, sive culpa qualiumcum-
que demum factorum. S. IRENAEUS L. 4. advers.
Heres. c. 72. Si igitur, inquit, non in nobis es-
set facere hac, aut non facere; quam causam ha-
bebat Apostolus, & multò priùs ipse Dominus,
consilium dare, quadam quidem facere, à quibus-
dam verò abstinere? sed quoniam liberæ sententiæ
ab initio est homo, & liberæ sententiæ est Deus,
cujus ad similitudinem factus est, semper consi-
lium datur ei, contineri bonum, quod perficitur
ex ea, quæ est ad Deum, obedientia. S. CLE-
MENS Alexandrin. L. 1. Strom. ait: Quoniam libe-
ra electio & appetitio peccata primùm in-
choat, jure infliguntur supplicia. ORIGENES
L. 6 in ep. ad Rom. sic loquitur: Hoc est ergo,
quod hoc in loco Apostolus docet: quia unusquis-
que in manu sua habet, & in arbitrii potestate,
ut aut peccati servus sit, aut justitiæ. Ad quam-
cunque enim potestatem inclinaverit obedientia,
& cuicumque patere voluerit, hac sibi eum vendi-
cat servum. In quo, ut dixi, absque ulla cur-
statione in nobis esse ostendit arbitrii libertatem.
In nobis namque est exhibere obedientiam vel justiti-
æ, vel peccato. S. CYPRIANUS ep. 55. ad Cor-
nelium P. de Christo à quibusdam Discipulorum
suorum deserto sic scribit: Et tamen ille non in-
crepuit recedentes, aut graviter comminatus est;
sed magis conversus ad Apostolos suos dixit: Num-
quid & vos vultis ire? servans scilicet legem,
qua homo libertati suæ relictus, & in arbitrio
proprio constitutus, sibimet ipse vel mortem appe-
tit, vel salutem. S. ATHANASIUS in Orat. contr.
Gent. de anima ita differit: Movetur igitur, sed

jam non secundum veritatem, neque Deum spectat, sed res nihili; easque veras ac solidas arbitrata essentias, vires suas occupat, iisque ad eas, quas commenta est, voluptates abutitur, ideo, quod libera sit, & sui arbitrii. Potest enim ut ad bona se inclinare, ita bona quoque aversari. Quæ cum liberum sui jus arbitriumque intuetur, & sentit se in utramque partem corporeis membris uti posse, tum ad ea, quæ sunt, tum ad ea, quæ non sunt. Ea autem quæ sunt, appello bona; quæ non sunt, mala. Eadem fuit constans reliquorum PP. & DD. sententia. 4°. Rationes sunt sequentes I. Si homo lapsus non haberet libertatem arbitrii, & indifferentiæ, inutilia & superflua forent consilia, adhortationes, præcepta, comminationes, præmia & pœnæ: vel enim homo esset necessario determinatus ad facienda ea, quæ consuluntur aut præcipiuntur; & non posset non facere, absentibus etiam consiliis & præceptis; vel necessario determinatus foret ad ea non facienda: & frustra prohiberetur ab eo, à quo abstinere non posset. II. Quisque experitur se pro arbitrio suo animum suum ad cujuscunque rei cognitiæ considerationem convertere, excitare in se cujusque rei actualem appetitionem; imperare in corpore quoscunque motus, ad quos dominium animi in corpus se extendit. Atque id quidem facere potest nullo alio inductus motivo, quam ut propriæ libertatis capiat experimentum, ac proinde ex motivo, quod sibi mens fingit, & nullo modo naturali & antecedenti. Quodsi verò ex intima tua conscientia certus sis de existentia tua; cur ex eadem de libero tuo arbitrio certitudinem non capias?

capias? III. Sensus, sive qui præcedunt, sive qui actiones humanas subsequuntur, evincunt nos esse liberos, Nam 1°. huic facultati inter omnes alias id peculiare est, quòd illam me habere sciam ante experimentum, & conscius hujus facultatis possum in antecessum prædicere, quid facturus sim, non tantum proximo momento, sed die vel anno proximo, & totius vitæ rationem instituire. Quinimo etiam causas occasionales futurarum mearum actionum planè arbitrarias statuere penes me est. (Neque id in politicis modò, sed etiam in negotio salutis locum habet) Qui sensus, quæ præscientia propria, & arbitraria prædefinitio eum necessitate nullâ ratione congruunt. Præterea huic facultati proprium est, ut ea, quæ ab ipsa imperantur, sive cogitationes sint, sive propensiones, sive actiones externæ, pro suis habeat, illaque sibi imputet, laudique vertat, aut vitio, cum similes sensus non habemus circa ea, quæ nobis prorsus involuntaria sunt; aut igitur natura nostra in hac parte vana est, dum ea nobis imputat, quorum causæ non sumus; aut revera sumus causæ & effectores illarum actionum. Prius illud ab omni sana Philosophia abhorret, & Pyrrhonistarum præcepta sapit. IV. Experimur nos posse iudiciis nostris, appetitibus, & omnibus motivis naturalibus vi solâ electionis, & arbitrato nostro resistere, nec ulla sequi motiva nisi arbitraria, & quæ ipsi finximus: quoties infirmus contra appetitus & propensiones naturales sumit potus medicos, & acerbis sectiones patitur, nec rarò tantâ alacritate, ut ipse dolor gratus quodammodo evadat, qui sepositâ electione fuisset molestissimus? igitur

certissimè constat, cum appetitibus & propensionibus naturalibus stare electionem sive arbitrium. V Si nulla est in homine lapsa libertas indifferentiæ; jam nullum erit discrimen inter malum naturale & morale, nullus erit locus virtuti, laus nulla, nec meritum, nec præmium virtutum; quæ omnia perquam absurda sunt in auribus non Catholicorum modò, sed vel ipsorum etiam Gentilium, qui Heroes suos, virosque de Republica bene meritos in Deorum numerum referre solebant, ut grati animi adfectus testarentur.

Respondetur ad objecta.

Obj. I. Plures sunt Sacræ Scripturæ textus, quæ haud obscurè significant libertatem indifferentiæ post Adæ peccatum amissam esse. Sic. *Jerem. 10.* dicitur: *Non est in homine via ejus, nec viri est, ut dirigat gressus suos.* Sic *Isa. 41.* Bene aut malè, si potestis, facite. *Ad Rom. 7.* Non enim quod volo bonum, hoc ago; sed quod odi malum, illud facio. *Et. c. 9.* Non est volentis, neque currentis, sed miserentis Dei. *I. ad Cor. 12.* Deus est, qui operatur omnia in omnibus. *2. ad Cor. 3.* Non sumus sufficientes aliquid cogitare à nobis quasi ex nobis. *2. ad Tim. 2.* de impiis dicit Apostolus, ut resipiscant à diaboli laqueis, à quo captivi tenentur ad ipsius voluntatem. Iterum *ad Rom 7.* Video aliam legem in membris meis captivantem me in lege peccati. *S. JOANNES c. 8.* Omnis, inquit, qui facit peccatum, est servus peccati. *Et ep. I. c. 3. v. 9.* Omnis, qui natus est ex Deo, peccatum non facit, quoniam semper ipse in eo manet; & non potest peccare, quoniam

niam ex Deo natus est. CHRISTUS ipse Matth. 7. Non potest, inquit, arbor bona malos fructus facere, neque arbor mala bonos fructus facere. Ergo. Resp. Ad 1mum Sermo hic est vel de futuris eventibus, vel de Nabuchodonosore, cujus via hic dicitur non esse in potestate Judæorum, ut illum effugiant, consequenter videlicet ad prævisam impœnitentiam, & pœnas à Deo constitutas. Videatur contextus. Ad 2dum. Propheta hic Gentium idola alloquitur, nam totus versus 23. sic habet: *Annunciate, quæ ventura sunt in futurum, & sciemus, quia Dii estis vos, bene quoque, aut male, si potestis, facite: & loquamur, & videamus simul.* Ad 3tium. Apostolus hic loquitur de motibus concupiscentiæ inordinatis, quos invitus patiebatur, aitque se facere, h. e. se inclinari ad malum, quod odisset. Hinc v. 22. dicit: *Condeletor enim legi Dei secundum interiorem hominem; & v. 23. rursus queritur: Video autem aliam legem in membris meis, repugnantem legi mentis meæ, & captivantem me in lege peccati, quæ est in membris meis:* ubi concupiscentiam vocat peccatum metonymicè; tum quia effectus peccati originalis est; tum quia ad peccatum inclinatur, & hominem veluti captivat motione, non consensione, ut ait S. AUGUSTINUS; & colligitur ex v. 25. *Igitur ego ipse mente servio legi Dei: carne autem legi peccati.* Mens itaque Apostoli erat libera, caro autem captiva sub lege peccati, sc. concupiscentiæ, quantum ad motus indeliberatos; à quibus ut liberaretur, aliàs ter Dominum rogavit. Ad 4tum. Contextus ita habet: *Divisiones gratiarum sunt, idem autem Spiritus: & divisiones mi-*

*nistrationum sunt, idem autem Dominus; & divisiones operationum sunt, idem verò Deus, qui operatur omnia in omnibus, h. e. qui diversa gratiarum dona hominibus largitur, quibus liberè cooperari homines possant. Ad 5tum. Omnis sufficientia nostra ex Deo est, quatenus absque gratiæ supernaturalis adjutorio nihil, quod ad vitam æternam conducatur, operari, immo nec cogitare valemus. Ad 6tum. Captivus tenetur omnis peccator, & servus est, sed eâ servitute, quæ opponitur libertati à peccato, non verò libertati à necessitate, cui sola determinatio ad unum, eaque antecedens & inimpedibilis opposita est. Quoties Deus in Sacris Literis hortatur peccatores, ut resipiscant? quoties comminatur supplicia perseverantibus in peccato & iniquitate suâ? igitur libertatem habent. Meritò proinde statuit Synodus TRIDENTINA Sess. 6. can. 6 *Siquis dixerit, non esse in potestate hominis, vias suas malas facere, sed mala opera ita, ut bona, Deum operari, non permissivè solùm, sed etiam propriè & per se, adeo ut sit proprium ejus opus non minùs proditio Judæ, quàm vocatio Pauli; anathema sit.* Ad 7mum. Nativitas ex Deo, de qua S. Evangelista *loc. cit.* loquitur, sita est in gratia sanctificante, per hanc enim filii Dei nominamur, & sumus, sc. adoptivi: fieri autem non potest, ut quis in sensu communi talis gratiæ peccet, alioquin Dei amicus simul, & inimicus foret. Hortatur nempe Apostolus Fideles ad dilectionem, & odium peccati, statuitque discrimen inter filios Dei, & filios diaboli, ac negat filios Dei esse, qui faciunt iniquitatem. Ad 8vum. Cùm Christus v. 15. & 16. dixisset: *Attendite vos à falsis**

fis

sis Prophetis, qui veniunt ad vos in vestimentis ovium, intrinsecus autem sunt lupi rapaces: à fructibus eorum cognoscetis eos. v. 18. subjunxit: Non potest arbor bona, &c. q. d. fieri non facile solet, immo nec moraliter potest, ut, qui malus est, bona opera diu & constanter faciat; igitur ex bonis aut malis operibus falsos Prophetas à veris licet discernere.

Obj. II. Ex v. 7. c. 4. Gen. nihil probatur pro libero hominis arbitrio, tum quòd nec in hebraico, nec in græco, nec in antiquis Ss. Patribus legatur: Sub te erit appetitus ejus, sed: ad te conversio ejus; tum quia sermo non est de dominio appetitus, aut peccati, sed Abelis, ut sensus sit: At te conversio ejus, sc. Abelis, & tu dominaberis Abeli. Volebat nempe Deus hic tollere causam invidiæ, Caino promittens, eum nihilominus mansurum primogenitum, licet specialis favor Abeli fuisset exhibitus. Resp. Esto, illud: sub te erit appetitus ejus; non habeatur in hebraico quoad verba; habetur tamen quoad sensum, ut patet ex immediatè antecedentibus, & consequentibus: Nam v. 6. Deus interrogat: quare iratus es? de re autem necessaria & inevitabili nemo prudenter interrogatur; dein v. 7. Nonne si bene egeris, recipies? sin autem malè, statim in foribus peccatum aderit: ubi certo certius exprimitur libertas Caini bene, vel malè faciendi; alioquin Deus conditionem istam frustra posuisset. Dein sequitur: Et tu dominaberis illius, h. e. iræ, aut invidiæ: nam de primo & secundò genito nulla prorsus hic mentio fit. Quiesce (inquit S. AUGUSTINUS L. 15. de civ. c. 7. ex Versione LXX.) ad te enim conversio ejus, & tu

tu dominaberis illius. Numquid fratris? absit, cujus igitur, nisi peccati? Et sanè relativa ejus, illius, referri debent ad id, de quo Deus antea fuerat locutus: nihil autem cum Caino locutus fuerat de Abele, sed de peccato tam quoad culpam, quàm quoad pœnam sumpto. Atque ita hunc locum exposuere Patres: S. HIERONYMUS in QQ. Hebr. Cainum alloquitur, dicens: Quia liberi arbitrii es, moneo, ut non tibi peccatum, sed tu peccato dominevis, S. PROSPER L. 2. de vocat. Gent. c. 13. Noli peccato regnum in te dare, sed tu potius in ipsum sume dominatum. S. AMBROSIVS L. 2. de Cain c. 7. In te, inquit, revertetur crimen, quod à te cœpit: non habes, in quo necessitatem magis, quàm mentem tuam arguas.

Inst. 1. Chatath peccatum apud Hebræos est gen. fem. ¶ autem ejus, & illius est gen. mascul. igitur hæc relativa non pertinent ad peccatum. Resp. Chatath esse generis masculini contra communem regulam, patet ex adjuncto participio masculino robhez cubans in foribus; & Lev. 4. v. 24. expresse habetur chathath hu peccatum ipse. Sed & PP. & Versiones docent, particulas istas ad peccatum referri debere. Vid. num. 73.

Inst. 2. Fuerit Cain liber in naturalibus, v. g. ut fratrem odio haberet, aut non haberet: num ideo sequitur, eundem in supernaturalibus liberum fuisse? Resp. Igitur datur libertas indifferentiæ in statu naturæ lapsæ, proin ista per Adæ peccatum amissa, vel extincta non est. Immo ex LXX. patet, cit. v. 7. sermonem esse de actione supernaturali oblationis.

Obj.

Obj. III. Concilium ARAUSICANUM Can. 13. ait: Arbitrium voluntatis, in primo homine infirmatum, nisi per gratiam Baptismi non potest reparari: quod amissum nisi à quo potuit dari, non potest reddi. Quocirca CAELESTINUS I. ait: Naturalem possibilitatem Adami amissam esse per peccatum. Ergo. Resp. Hic Canon habetur inter 25. Canones Concilii Arausici, non primi, quod anno 441. celebratum est; sed 2di celebrati anno 529, & quidem potissimum adversus Pelagii errores. Proinde sensus est, primi hominis peccato amissas esse vires supernaturales arbitrii humani, quæ reddi non possunt nisi ab illo, qui primitus dederat, sc. à Deo. Has autem vires supernaturales CAELESTINUS Papa naturales vocat, eoquod iustitia originalis per generationem posteris communicata fuisset, si Adam de ligno scientiæ boni & mali non comedisset.

Obj. IV. Operationes omnes naturæ humanæ ad has quatuor reduci possunt, sc. perceptiones, iudicia, propensiones, & actiones ex his sequentes: sed in his omnibus homo liber non est; nam objecta percipimus, prout nobis sese offerunt; prout ea percipimus, sic iudicamus; prout iudicamus, sic propendemus, & volumus; voluntatis verò propensionem actio necessariò sequitur; ergo. Resp. Falsa est major propositio, quia præter has datur in mente vis viva sese commovendi, cogitationes, propensiones & actiones imperandi. Falsa etiam est minor, nam falsum est, nos ea duntaxat objecta percipere, quæ sese offerunt, cum ipsi in nobis ideas excitemus, illasque variè pro arbitrio combinemus. Falsum præterea est, nos iudicare ex prima objectorum

ctorum specie; nam sapissime deliberamus de ob-
jectorum naturis & adfectionibus, & durante deli-
beratione varia & diversa judicia formamus.
Item falsum est nos velle prout judicamus, nam
quotidie volumus contra clarissima rationis judicia,
juxta illud: *Video meliora, proboque; deteriora
sequor.* Denique falsum est, actionem cum pro-
pensione voluntatis necessariò conjunctam esse, quia
contra propensionis vim ab actione sæpe abstinemus,
nec rarò ea agimus, a quibus natura penitus ab-
horret. Sequimur equidem semper ultimum judi-
cium practicum, sed illud nihil aliud est, quàm
ipsa arbitrii libera determinatio.

1) Sequitur ex his, dari in nobis arbitrii imperium in in-
tellectum, in eo positum, quòd hac facultate uti possit ho-
mo tamquam face ad res cernendas, eamque in quamlibet
partem convertere. 2) Pariter in nobis existere imperium
in appetitum, quatenus ex consideratione earum rerum,
quæ speciem boni aut mali habent, excitare possumus desi-
deria, vel averfationes. 3) Dari in nobis imperium vo-
luntatis in se ipsam, quatenus se movere potest ad hos,
vel illos actus eliciendos; & in membra corporis, quæ
movere potest ad has, vel illas actiones, quantum patian-
tur leges unionis animam inter & corpus, proindeque ho-
minem esse dominum suarum cogitationum, appetitio-
num, & actionum.

Obj. V. Causa satis potens ad producendum effe-
ctum nequit existere, quin producat effectus;
igitur homo, si causa suarum actionum sufficiens
est, semper & necessariò agit. *Resp. D. A.* Cau-
sa necessaria. C. Libera. N. A. Causa libera vim
habet multa efficiendi, & tamen vim illam potest
non exercere. Nempe causa libera est facultas
sive potentia agendi, & non agendi, etiam tunc,
ubi

ubi omnibus ad agendum prærequisitis instructa est; & solum causa necessaria est, quæ, ubi proximam ad agendum sufficientiam habet, necessariò agit.

QUAESTIO II.

Utrum in statu naturæ lapsæ ad merendum, & demerendum necessaria sit libertas indifferentiæ?

Ad merita hominis lapsi vel demerita sufficere 74.
 libertatem spontaneitatis, sive à coactione, putabat *Jansenius*, & liquet ex 3tia illius propositione damnata: *Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* Redivivus nempe hic in *Jansenio* fuit uterque Hæresiarcha, *Lutherus*, & *Calvinus*, quorum iste L. 2. de lib. arb. dixerat: *Si coactioni opponitur libertas, liberum esse arbitrium, & fautor, & constanter adsevero, ac pro hæretico habeo, quisquis secus sentiat; ille verò constanter adfernit voluntarium ac liberum unius ejusdemque notionis esse.*

Ad merendum, & demerendum in statu naturæ lapsæ non sufficit libertas à coactione, sed requiritur libertas à simplici necessitate, sive absolutâ, sive relativâ. Nam ipsa S. Scriptura rationem meriti & demeriti passim repetit ex libertate indifferentiæ, veluti *Eccli. 31. Beatus vir, qui potuit transgredi, & non est transgressus, facere mala, & non fecit; ideo stabilita sunt bona illius in Domino.* Accedit unanimis PP. consensus. 75.
 Ho. mo lapsus ut meretur, debet esse liber.